एकाइ ४ · सामाजिक समस्या र समाधान

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क ४०

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ४

१. सामाजिक समस्या
२. मानव बेचबिखन
३. ओसारपसार
४. घरेलु हिंसा
५. दाइजो
६. अन्धविश्वास
७. भ्रष्टाचार
८. शून्य सहनशीलता

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ जोडा मिलाउनुहोस्

ज्ञान · ३

१. युनिसेफ → **छ.** सन् १९४६ मा बनेको, बालबालिकाका लागि काम गर्ने कोष
२. जनसङ्ख्या कोष (युएनएफपिए) → **ग.** प्रजनन स्वास्थ्य, परिवार नियोजन र जनगणनामा सहयोग गर्ने कोष
३. अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठन → **च.** सन् १९१९ मा बनेको, बालश्रम अन्त्यमा काम गर्ने संस्था
४. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनल → **ख.** भ्रष्टाचार अनुभूति सूचकाङ्क निकाल्ने गैरसरकारी संस्था
५. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग → **घ.** सार्वजनिक पदमा भएकाको भ्रष्टाचारको अनुसन्धान
६. महालेखा परीक्षक → **क.** सरकारी आम्दानी र खर्चको लेखापरीक्षण

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

बोध · २

i. ✗ **बेठिक:** लोभ देखाउनु र झुक्याउनु आफैँमा कसुरको भाग भएकाले किशोरी राजी हुँदैमा पनि यो ओसारपसार नै हो।
ii. ✓ **ठिक**
iii. ✗ **बेठिक:** युनिसेफ संयुक्त राष्ट्रसङ्घको महासभाले बनाएको कोष हो।
iv. ✓ **ठिक**

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य र आर्थिक यातना लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ प्रहरी कार्यालय, राष्ट्रिय महिला आयोग र स्थानीय तहमध्ये कुनै दुई लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ बीस वर्ष लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — बोध · १

✓ उनीहरू अपराधका पीडित हुन्, अपराध गर्ने होइनन् भनी लेखेमा।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

ङ. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ आर्थिक यातना लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ अनुसार दण्डनीय अपराध हो भनी लेखेमा।

छ. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ घुस लिने र घुस दिने दुवैलाई भनी लेखेमा।

ज. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ समस्याको पृष्ठभूमिको अध्ययन लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · ४**

✓ शारीरिक यातना, चोटपटक, रोगको जोखिम वा अङ्ग झिकिँदा जीवनभरको असर जस्ता व्यक्तिमा पर्ने शारीरिक असर लेखेमा।

✓ डर, लाज, मानसिक आघात, पढाइ र रोजगारी गुम्ने वा परिवार र समाजबाट हेला हुने जस्ता व्यक्तिमा पर्ने अरू असर लेखेमा।

✓ परिवार टुट्ने, बालबालिका बेसहारा हुने वा समाजमा डर र अविश्वास बढ्ने असर लेखेमा।

✓ उत्पादनशील जनशक्ति गुम्ने, अपराध र गिरोह बढ्ने वा राष्ट्रको छवि बिग्रने असर लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **बोध · ४**

✓ विवाहित महिलाले ठुलाबडा र पुरुषका अगाडि अनुहार छोप्नुपर्ने चलन भनी घुम्टो प्रथाको अर्थ लेखेमा।

✓ यो पुरुष र महिलाबिच भेदभाव गर्ने लैङ्गिक विभेद हो र यसले महिलाको स्वतन्त्रता र अधिकार हनन गर्छ भनी लेखेमा।

✓ घुम्टोमा बस्नुपर्दा महिला खुलेर बोल्न, पढ्न र काम गर्न नसकी शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीबाट वञ्चित हुने कुरा लेखेमा।

✓ आत्मविश्वास घट्ने र महिला पछाडि पर्दा समाजको विकास ढिलो हुने कुरा लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · ४**

✓ बीस वर्ष नपुगी गरिएको विवाह बदर हुने र गर्ने गराउनेलाई सजाय हुने कानुनबारे परिवार र छिमेकलाई बताउने प्रयत्न लेखेमा।

✓ आफू बीस वर्ष नपुगी विवाह नगर्ने र साथीलाई पनि प्रेरित गर्ने प्रतिबद्धता लेखेमा।

✓ बालविवाह हुन लागेको थाहा पाए शिक्षक, वडा कार्यालय, प्रहरी वा बाल हेल्पलाइनमा खबर गर्ने कुरा लेखेमा।

✓ बालक्लबमार्फत सचेतना फैलाउने, वा पढाइ छाड्न लागेका साथीलाई विद्यालयमा टिकाउन सघाउने कुरा लेखेमा।

६ लामो उत्तर

उत्तर

समस्या:

क. विकास निर्माण ढिलो र कमसल हुने;
ख. गरिबी र असमानता बढ्ने;
ग. योग्य व्यक्तिले अवसर नपाउने, नातावाद र कृपावाद बढ्ने;
घ. कानुनको शासन कमजोर हुने र अपराधी उम्कने;
ङ. राज्यप्रतिको विश्वास घट्ने र युवा निराश भई विदेश पलायन हुने;
च. विदेशी लगानी र सहयोग घट्ने।

सुझाव:

क. घुस लिने र दिने दुवैलाई कडा सजाय दिने;

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

ख. सरकारी सेवा अनलाइन र पारदर्शी बनाउने, नागरिक बडापत्र लागु गर्ने; **प्रयोग · ७**

ग. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलगायतका निकायलाई स्वतन्त्र र सक्षम बनाउने;

घ. भ्रष्टाचारीलाई राजनीतिक संरक्षण नदिने;

ङ. सूचनाको हकको प्रयोग र सार्वजनिक सुनुवाइ बढाउने;

च. विद्यालयदेखि नै इमानदारी र सदाचारको शिक्षा दिने।

अङ्क विभाजन

- ✓ विकास निर्माण ढिलो र कमसल हुने समस्या लेखेमा।
- ✓ गरिबी र असमानता बढ्ने, वा योग्य व्यक्तिले अवसर नपाई नातावाद र कृपावाद बढ्ने समस्या लेखेमा।
- ✓ कानुनको शासन कमजोर हुने, राज्यप्रतिको विश्वास घट्ने वा युवा निराश भई विदेश पलायन हुने समस्या लेखेमा।
- ✓ घुस लिने र दिने दुवैलाई कडा सजाय दिने, वा भ्रष्टाचारीलाई राजनीतिक संरक्षण नदिने सुझाव लेखेमा।
- ✓ सरकारी सेवा अनलाइन र पारदर्शी बनाउने र नागरिक बडापत्र लागु गर्ने सुझाव लेखेमा।
- ✓ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलगायतका निकायलाई स्वतन्त्र र सक्षम बनाउने, वा सूचनाको हक र सार्वजनिक सुनुवाइको प्रयोग बढाउने सुझाव लेखेमा।
- ✓ विद्यालयदेखि नै इमानदारी र सदाचारको शिक्षा दिने सुझाव लेखेमा।

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · ४**

छाउगोठ भत्काउनु समस्याको लक्षणमा मात्र काम गर्नु थियो। महिनावारीलाई अशुद्ध र अशुभ ठान्ने अन्धविश्वास, अर्थात् समस्याको मूल कारण, बदलिएन, त्यसैले मानिसले अर्को बाटो खोजे। दिगो समाधानका लागि समस्या समाधानका चरणअनुसार पहिले मूल कारण पहिचान गर्नुपर्छ, अनि सचेतना, स्वास्थ्य शिक्षा र धामी, पुजारी र आमा समूह जस्ता समुदायका अगुवालाई साथमा लिने विकल्प छानेर प्रतिबद्ध भई लागु गर्नुपर्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ गोठ भत्काउँदा पनि महिनावारीलाई अशुद्ध ठान्ने सोच बदलिएन भन्ने कारण लेखेमा।
- ✓ मूल कारण नचिनी गरिएको समाधान टिक्दैन भन्ने कुरा लेखेमा।
- ✓ सचेतना, स्वास्थ्य शिक्षा वा समुदायका अगुवालाई साथमा लिने जस्तो सोच बदल्ने उपाय लेखेमा।
- ✓ कानुन लागु गर्नुका साथै समुदाय आफैँ प्रतिबद्ध हुनुपर्ने निष्कर्ष लेखेमा।

८ क्रियाकलाप: समस्या समाधानको खाका

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

जस्तै, टोलको बालविवाह: पृष्ठभूमिमा कति किशोरीको विवाह भयो र कुन उमेरमा; मूल कारणमा गरिबी, दाइजोको डर वा छोरीलाई बोझ ठान्ने सोच; असरमा पढाइ छुट्ने र आमा र बच्चाको स्वास्थ्यमा जोखिम; विकल्पमा सचेतना, कानुनको जानकारी, छात्रवृत्ति र उजुरी; ती विकल्पको तुलना गरी एउटा छनोट; अनि कसले, कहिले, के गर्ने भन्ने योजना।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	१२	११	१३	४	**४०**

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking